

eveniment _____

în acest număr _____

Cracovia – Congresul European al Autorităților Locale

Cea de-a treia ediție a **Congresului European al Autorităților Locale** a avut loc în Cracovia (Polonia) în perioada **27 - 28 martie 2017**. Misiunea Congresului este de a crea o atmosferă pozitivă în vederea facilitării schimbului de informații și îmbunătățirea cooperării între regiunile din Uniunea Europeană. Evenimentul se dorește a fi o platformă de schimb de opinii, cunoștințe și experiență pentru liderii autorităților locale, a elitelor regionale cu reprezentanți ai administrațiilor de stat, ai ONG-urilor și ai mediului de afaceri... **pag 2**

- 3 *Cum se vede procesul de reconstrucție europeană la Bruxelles?*
- 6 *Impactul migrației asupra pieței muncii la nivel european*
- 7 *Accesibilitatea serviciilor medicale și de îngrijire în România*
- 8 *Uniunea Europeană: priorități și provocări după 6 decenii de existență*
- 9 *Toate drumurile duc la Roma: 60 de ani de UE*
- 13 *Programe de formare la IER*

eveniment _____

Conferință IER-CIED București dedicată împlinirii a 10 ani de la aderarea României la UE și a 30 de ani de la lansarea Programului Erasmus

În data de **10 martie 2017**, Institutul European din România (IER) și Centrul de Informare Europe Direct (CIED) București au organizat conferința-masă rotundă cu tema „Europa tinerilor, tinerii Europei! #RO10@UE și #ERASMUS30”, evenimentul făcând parte din campania de dezbateri publice menite să încurajeze reflecția asupra priorităților președinției române a Consiliului Uniunii Europene din primul semestru al anului 2019... **pag 5**

... În programul acestui Congres a fost înscrisă și dezbateră cu tema **Regiuni Creative: provocări și oportunități**, organizată de Institutul European din România (IER), în parteneriat cu Institutul pentru Studii Estice (ISE, Varșovia) și Centrul de Cercetare Silvia Santagata - CSS-Ebla (Italia). Dezbateră a fost moderată de dna. **Gabriela Drăgan**, director general al IER, cu participarea dnei. **Martha Mary Friel**, manager de programe în turism și dezvoltare locală, Centrul de Cercetare CSS-EBLA (Italia), a dnei. **Alina Bârgăoanu**, decan al Facultății de Comunicare și Relații Publice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative (România), a dlui. **Emil Boc**, prim-ministru al României (2008-2012), primar al Mun. Cluj-Napoca (România), a dlui. **Wojciech Przybylski**, președintele consiliului, Parcul Tehnologic Cracovia (Polonia), a dlui. **Oleg Vostrykh**, președinte, Fundația „High School of Professional Politics” (Ucraina) și a dnei. **Oksana Prishchepova**, președinte, KROO „World of Woman” (Federația Rusă).

Dezbateră a fost deschisă de prezentarea susținută de dna. Martha Friel, pe tema referitoare la **Rețeaua Orașelor Creative UNESCO (UNESCO Creative Cities Network)**. 116 orașe au fost înregistrate până în martie 2017 (termenul limită pentru înregistrare este iunie 2017). Aceste orașe pun creativitatea și industriile culturale în centrul planurilor lor de dezvoltare și cooperează pentru a întări producția și distribuția de activități, bunuri și servicii culturale; a dezvolta hub-uri de creativitate și inovație și a spori oportunitățile pentru profesioniștii din sectorul cultural; a îmbunătăți accesul la și participarea la viața culturală; pentru a integra pe deplin cultura și creativitatea în planuri de dezvoltare sustenabile. Rețeaua acoperă șapte domenii creative: meșteșuguri și arte populare, arte, media, film, design, gastronomie, literatură și muzică.

Principalele aspecte subliniate de dna. Alina Bârgăoanu în intervenția sa s-au concentrat pe importanța creativității și inovației în scopul ieșirii din criza financiară și economică. Inovația în termeni de guvernare este de asemenea un aspect crucial, regionalizarea fiind importantă în crearea orașelor, regiunilor și rețelelor creative, regiunilor creative. Competiția la nivel european și global este susținută prin educație. În România, investiția în educație este obligatorie, împreună cu o strategie pentru a reține oamenii cu studii superioare în țară (locuri de muncă, industrie pentru a genera creștere și dezvoltare). Concluzia a fost că România are un imens potențial pentru creativitate.

Dl. Emil Boc și-a început intervenția spunând că nu există nicio altă alternativă pentru ca orașele să supraviețuiască în această lume competitivă decât creativitatea și inovația. Din acest punct de vedere, fiecare oraș trebuie să vadă care sunt principalele sale resurse în acest domeniu și apoi să pună accent pe ele și să le promoveze. De asemenea, pentru autoritatea locală este important să creeze infrastructura pentru dezvoltarea industriei creative și culturale, pentru a sprijini start-up-urile etc. Cluj-Napoca are avantajul de a avea oameni talentați și acesta este un uriaș potențial pentru a genera un oraș creativ. Ultima idee, dar nu cea din urmă, este aceea că este important să folosești cultura pentru a atrage atât oameni talentați, cât și investitori (vezi exemplul *Festivalului Untold*).

Parcul Tehnologic Cracovia (KTP) reprezintă o instituție de sprijinire a afacerilor care a susținut cu succes de-a lungul anilor dezvoltarea economică a regiunii Małopolska, regiunea Cracoviei având de asemenea potențial în ceea ce privește industria creativă și culturală, a susținut dl. Wojciech Przybylski. KTP este o instituție înalt specializată care operează în mediul de afaceri, având un impact puternic asupra dezvoltării economice a regiunii Małopolska, susține dezvoltarea antreprenoriatului, creează festivaluri pentru start-up-uri în industria creativă (IT și industria jocurilor video), creează clustere pentru partea de sud a țării, activități educaționale specializate. O parte din aceste activități au fost dezvoltate folosindu-se fonduri structurale sau finanțări provenite din programele UE în domeniu.

Dl. Oleg Vostrykh și-a concentrat intervenția asupra turismului. „Acesta se dezvoltă, în fiecare an avem din ce în ce mai mulți turiști, mulți dintre ei sunt turiști interni din Ucraina”. Vostrykh a subliniat faptul că există o serie de locuri care trebuie văzute și vizitate. A atras de asemenea atenția asupra faptului că Ucraina trebuie să investească în industria creativă.

În loc de concluzii: Industriile culturale și creative joacă un rol important în dezvoltarea economică a orașelor și regiunilor. Una dintre marile provocări este abordarea trans-sectorială asupra creativității pentru a spori competitivitatea și inovația și pentru a dezvolta colaborări trans-sectoriale. Conform vorbitorilor, cuvintele cheie în acest context sunt angajamentul, inclusivitatea și moștenirea.

Al doilea panel în care IER a fost reprezentat a fost acela al **Municipalităților în fața provocărilor politicii de migrație în Europa**, organizat în parteneriat cu UNCEM Piemonte „ACCESS Project” Programul Europa pentru cetățeni. Dezbateră a fost moderată de dl. **Mihai Sebe**, expert, Institutul European din România, cu participarea dlui. **Marco Bussone**, vice-președinte, UNCEM Piemonte (Italia), a dlui. **Giacomo Lombardo**, primar, Municipiul Ostana (Italia), a dlui. **Boguslaw Sonik**, membru al Parlamentului (Polonia), a dnei. **Doris Kersten**, responsabil cu relațiile publice și proiecte, Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale și Familiale și Integrării, orașul Hamburg (Germania), a dnei. **Lucija Staut**, asistent tehnic, Agenția pentru Dezvoltare Regională Zasavje (Slovenia) și

a dlui. **Dmitry Karnaukhov**, profesor, Departamentul pentru Relații Internaționale, Universitatea tehnică de stat Novosibirsk State (Federația Rusă).

Ca rezultat al intensificării migrației în Europa, autoritățile locale sunt supuse unor provocări numeroase. Sunt necesare reglementări legale, instituții și politici educaționale, pentru ca, pe de-o parte, migrații să se găsească cu bine într-un loc nou și, pe de altă parte, să se depășească temerea populației locale față de fluxul de refugiați. Panelul-dezbateră a încercat să ofere un răspuns la următoarea întrebare: *Care instrumente ale politicii privind migrația ar trebui implementate de către autoritățile locale pentru a atinge acest obiectiv?* Într-o încadrare suplimentară a dezbaterii, moderatorul a reafirmat rolul central al orașelor în integrarea refugiaților și a migraților prin menționarea exemplului istoric al Romei antice, un oraș care a atras de la originile sale refugiați și migrați, „*asylum*”.

Răspunsurile oferite au depins mult de circumstanțele locale și naționale întrucât state precum Italia și Germania au implementat modele regionale și locale pentru integrarea refugiaților și migraților (orașul Hamburg fiind în prim planul politicilor active de integrare). State precum Slovenia sunt mai mult state de tranzit decât state de destinație, astfel că răspunsurile locale sunt într-o fază *in nuce*. Polonia a subliniat un alt subiect mai puțin dezbătut și anume acela al refugiaților ucrainieni din Polonia, care trebuie luați în considerare atunci când vorbim la nivelul Uniunii Europene de relocarea refugiaților. Rusia trebuie la rândul ei să rezolve problema refugiaților ucrainieni și integrarea forței de muncă migrante din Asia Centrală și Caucaz, fiind astfel necesare o serie de noi programe inovative, pentru a facilita o mai bună integrare.

Florentina Costache
Serviciul Comunicare și Marketing

Mihai Sebe
Biroul Studii și Analize

Cum se vede procesul de reconstrucție europeană la Bruxelles?

În perioada 23-24 februarie 2017, **Center for European Policy Studies (CEPS)** a organizat la Bruxelles a patra ediție a forumului de dezbateri **CEPS Ideas Lab**. Cu această ocazie, Institutul European din România a fost reprezentat de **Eliza Vaș**, expert în cadrul Biroului Studii și Analize. Având mai bine de **100 de vorbitori**, **2 plenare**, **33 de sesiuni și peste 800 de participanți**, CEPS Ideas Lab s-a concentrat în acest an pe tema procesului de reconstrucție a Uniunii Europene și a inclus participarea unor personalități de marcă din diverse domenii asociate afacerilor europene (universități, centre de cercetare, instituții naționale/europene, companii private, ONG-uri, sindicate etc.). Evenimentul a fost organizat sub

forma unor laboratoare de idei, desfășurate în paralel, pe mai multe teme: economie digitală și inovare, reglementare și dezvoltare sustenabilă, energie și mediu, comerț și piața unică, finanțe, economie, Europa socială, drepturi și securitate, instituții, Europa în lume și Brexit.

În cadrul sesiunii de deschidere, invitatul special a fost premierul Maltei, dl. **Joseph Muscat**, care a lansat în dezbateră câteva idei privind procesul de reconstrucție europeană: **Europa ar trebui să devină continentul bitcoin** (reglementatorii ar trebui să inoveze și să creeze reguli pentru moneda virtuală); felul în care ne raportăm în momentul de

față la conceptul cetățeniei este unul destul de conservator (**Uniunea ar trebui să transforme cetățenia europeană într-un element de competitivitate**); dezvoltarea unui **Pact Social European** (fiindcă globalizarea a creat noi limite și inegalități ar trebui să ne îndreptăm către o Uniune Socială care să promoveze toate tipurile de egalități și să asigure mobilitatea socială); **Fondul Brexit de Integrare Europeană** (din sumele pe care ar trebui să le primească Uniunea ca urmare a ieșirii Regatului Unit ar putea fi creat un fond de investiții, care să fie adresat zonelor cu disparități sociale și regionale, adică acele locuri care pot replica fenomenul Brexit); **deschiderea negocierilor pe capitolul 24 cu Turcia** (dat fiind că situația Turciei este una delicată, UE ar trebui să aibă un rol mai activ în acest sens).

Sesiunile paralele ce au urmat plenarei oficiale s-au desfășurat sub regulile Chatham House, iar principalele idei desprinse în urma discuțiilor sunt redate sumarizat, după cum urmează:

Economia circulară

- ❖ Economia circulară capătă tot mai mult interes în rândul decidenților și cercetătorilor, fiind văzută ca un mijloc pentru a crește competitivitatea Uniunii, a stimula investițiile, creșterea economică și crearea de noi locuri de muncă;
- ❖ În prezent, folosim cu 10% mai puține resurse față de volumul utilizat în urmă cu 20 de ani, dar 50% din aceste resurse sunt lineare;
- ❖ În 2050, vom avea atât de mult plastic produs și rezidual câți pești există acum în lume;
- ❖ Dacă Uniunea ar trece la un model de economie circulară, creșterea economică potențială ar fi de circa 700 miliarde de euro/an;
- ❖ Energia și alimentația reprezintă două dintre cele mai profitabile sectoare din trecerea către o economie circulară;
- ❖ Trebuie să limităm mixul de resurse în producerea unui bun la maxim 5, astfel încât procesul de refolosire să fie eficientizat.

Tineret

- ❖ Garanția pentru tineret a apărut prea târziu (în 2013) și a inclus fonduri prea puține pentru problemele la care trebuia să răspundă (în 2007, angajatorii au început să ia în calcul din ce în ce mai puțini tineri, iar rata șomajului să crească);
- ❖ Garanția pentru Tineret a fost asemenea unei revoluții, deoarece din 14 milioane de tineri care au făcut parte din schemele Garanției din ianuarie 2014 și până în prezent, în jur de 9 milioane de tineri au beneficiat de o oportunitate (majoritatea de oferte de muncă); cu toate acestea, tinerii reprezintă categoria cea mai afectată de criza economică și financiară, iar măsurile luate de guvernele naționale și de instituțiile europene au fost insuficiente;
- ❖ În Franța, a fost implementat un proiect similar Garanției de Tineret, care s-a adresat tinerilor NEET, cu vârsta cuprinsă între 18 și 25 de ani, iar rezultatele obținute până acum arată că direcția urmată a fost una potrivită (fonduri și abordări naționale suplimentate de cele europene pentru a rezolva probleme specifice).

Politică și populism

- ❖ Ungaria nu mai este o democrație liberală și nu ar trebui să se pretindă altceva;
- ❖ Din 1989, se poate observa o creștere exponențială a globalizării; globalizarea a fost bună pentru capital, dar mai puțin bună pentru forța de muncă;
- ❖ Există mai multe tipuri de inegalități: inegalitatea accesului (nu toți cetățenii au același acces la respectarea drepturilor), inegalitatea atenției (nu toți cetățenii beneficiază de aceeași atenție);
- ❖ Rusia urmărește să divizeze și să slăbească Uniunea Europeană, de aceea e foarte important cum anume ne construim relația de politică externă cu acest stat;
- ❖ Populismul conduce la *ventrilocizarea* liderilor politici, după cum s-a văzut și în SUA: Donald Trump - "Eu sunt vocea oamenilor";
- ❖ Populismul face o separație între popor și ceilalți care nu sunt "reali", după cum s-a văzut și în Regatul Unit: Nigel Farage - "Votul Brexit a fost al oamenilor obișnuiți, al oamenilor reali";
- ❖ Evoluții negative ale exprimării libere cauzate de dezvoltarea internetului: fragmentarea (există o infinitate de platforme); distrugerea modelului tradițional de a face presă scrisă; trecerea către o eră post-factual și post-adevăr.
- ❖ Pentru ca zona euro să aibă rezultate mai bune decât cele de până acum, e nevoie de un Parlament al zonei euro;
- ❖ Numărul cetățenilor care cred că democrația nu mai funcționează s-a triplat;
- ❖ Ar fi nevoie să ieșim din paradigma nord-sud, vest-est, adevăratele discrepanțe sunt între rural și urban, respectiv între centru și periferie;
- ❖ Uniunea Europeană ar trebui să asigure armonizarea taxelor, egalitate de vot și drepturi sociale pentru toți;
- ❖ O posibilă victorie a lui Emmanuel Macron în alegerile prezidențiale din Franța nu va înlătura pericolul reprezentat de Frontul Național, ci va fi doar o amânare până la următoarele alegeri.

Sursa foto: CEPS Ideas lab 2017

Reforma bugetului UE

- ❖ Este aproape imposibil să pornim o reformă privind resursele proprii fără să punem sub semnul întrebării opiniile politice ale liderilor naționali;
- ❖ Schimbările în bugetul UE sunt inevitabile, dar avem nevoie să păstrăm formatul cadrului financiar multianual;
- ❖ În ultimii 2-3 ani, a trebuit să răspundem provocărilor generate de criza migrației fără să fie resurse alocate în buget;
- ❖ Un pretext pentru a trăgăna negocierile cu Regatul Unit în vederea părăsirii Uniunii va fi reprezentat de bugetul UE;
- ❖ Dacă ne uităm la majoritatea statelor membre, acestea sunt conduse de guverne de centru dreapta sau stânga, care încearcă să câștige voturi prin scăderea taxelor și impozitelor, dar avem nevoie ca aceste guverne să investească mai mult în Uniunea Europeană;
- ❖ Uniunea Europeană are nevoie, în general, de mai multă legitimitate, nu de mai multe acțiuni de comunicare.

În ceea ce privește organizarea generală a evenimentului, am adresat câteva întrebări echipei CEPS, astfel încât să putem prezenta o perspectivă internă asupra derulării forumului de dezbateri. **Sophia Russack**, cercetător, ne-a acordat un mic interviu, cu această ocazie:

CEPS a lansat în cadrul evenimentului și un raport cu propuneri de îmbunătățire a receptivității și eficienței Uniunii Europene. Care sunt mesajele cheie ale acestui raport?

Raportul *Grupului de Lucru privind Reforma UE*¹ oferă recomandări concrete asupra modului în care Uniunea și-ar putea îmbunătăți acțiunea pe trei domenii cheie: gestionarea frontierelor (interne și externe); integrarea socio-economică și monetară (UEM, dimensiunea socială a guvernării economice și comerciale); Uniunea cetățenilor (mai multă legitimitate democratică, asigurată cu ajutorul parlamentelor naționale și al Parlamentului European, și nu în ultimul rând, respectarea normelor UE). Pentru fiecare dintre aceste trei domenii, am formulat recomandări (care sunt enumerate la finalul fiecărui capitol, acestea fiind și principalele mesaje ale raportului nostru). Prin intermediul acestora, facem apel la politicieni și factori de decizie pentru a pune în aplicare măsurile propuse, cu scopul de a face Uniunea Europeană (așa cum sugerează și titlul) mai receptivă (în termeni de legitimitate democratică) și mai eficientă (în ceea ce privește politicile menționate).

La nivel general, mesajul pe care dorim să-l transmitem este acela că proiectul european este demn de a fi continuat, dar nu într-o manieră ezitantă. Avem nevoie de reformă, dar nu ne propunem o revizuire a întregului proiect european, ci mai degrabă venim cu un plan de acțiuni concrete și realiste, multe dintre acestea putând fi implementate fără a fi actualizate tratatele. Recomandările ar urma să conducă, în final, la rezultate mai bune ale politicilor adoptate și creșterea participării democratice.

Dată fiind tema de anul acesta (reconstrucția Uniunii), cum am putea caracteriza sentimentul general al participanților? Ne îndreptăm către un proces de reconstrucție sau dezintegrarea stârnește mai mult interes?

Legat de tema acestei ediții - *Reconstrucția Uniunii*, pot să fac doar o evaluare personală: am sentimentul că dezintegrarea nu a stârnit deloc acceptare în rândul participanților de la laboratorul de idei. Atmosfera generală s-a potrivit foarte bine cu conceptul "reconstrucției". Dar e de menționat și faptul că gradul de conștientizare privind o reformă urgentă și/sau o schimbare iminentă este destul de ridicat în cadrul factorilor de decizie, politicienilor, cercetătorilor și profesorilor. De aceea, vin și spun că dezintegrarea sau "deconstrucția" nu a câștigat teren în ceea ce îi privește pe participanții cu care am discutat sau la sesiunile la care am luat parte (n.r. Instituții).

Eliza Vaș
Biroul Studii și Analize

Conferință IER-CIED București dedicată împlinirii a 10 ani de la aderarea României la UE și a 30 de ani de la lansarea Programului Erasmus

În data de 10 martie 2017, Institutul European din România (IER) și Centrul de Informare Europe Direct (CIED) București au organizat conferința-masă rotundă cu tema „Europa tinerilor, tinerii Europei! #RO10@UE și #ERASMUS30”, evenimentul făcând parte din campania de dezbateri publice menite să încurajeze reflecția asupra priorităților președinției române a Consiliului Uniunii Europene din primul semestru al anului 2019.

¹ <https://www.ceps.eu/publications/regroup-and-reform-ideas-more-responsive-and-effective-european-union>.

Pe lângă leitmotivul celebrării a 10 ani de la aderarea României la Uniunea Europeană, cheia de boltă a discuțiilor a fost sărbătorirea a 30 de ani de la crearea programului Erasmus în anul 2017, pe parcursul căruia vor fi organizate conferințe, forumuri, dialoguri, ceremonii aniversare, dezbateri și expoziții în toate statele membre. Primul panel a fost moderat de dna. **Gabriela Drăgan**, director general al Institutului European din România, și a vizat expunerea unor puncte de vedere instituționale pe teme amintite, în timp ce a doua secțiune a conferinței, moderată de expertul IER **Bogdan Mureșan**, s-a concentrat pe prezentarea unor testimoniale și experiențe concrete ale unor beneficiari de mobilități Erasmus.

În cadrul primului panel au fost reliefate aspecte precum: **România și Europa vor prospera dacă decidenții vor înțelege să asculte vocea tinerilor**, în măsura în care aceștia se vor implica în procesul de decizie și de

elaborare a politicilor; în anul universitar 2016-2017, circa 7 000 de studenți români vor beneficia de mobilități de studiu Erasmus, în timp ce aproximativ 3 000 de studenți străini vor sosi în același interval la unități de învățământ superior din țara noastră prin intermediul acestui program; în jur de 9 milioane de persoane, nu numai tineri, au beneficiat de diferite mobilități de dezvoltare academică și profesională în proiecte europene începând din 1987 încoace.

Printre ideile principale exprimate în cadrul celui de-al doilea panel se numără: mobilitățile de tip Erasmus reprezintă o oportunitate unică, de care fiecare tânăr ar trebui să profite cel puțin o dată în viață; educația ne oferă putere, mobilitatea ne oferă libertatea de a ne fructifica adevăratul potențial; mobilitățile Erasmus contribuie la înlăturarea ideilor preconcepute și stereotipurilor legate de persoane și locuri; programul Erasmus+ ca element de soft power a UE ce ajută la consolidarea sentimentului de apartenență la Uniune pentru cetățenii europeni, sporind în același timp forța de atracție a constructului european pentru străini.

Ca un corolar, s-a evidențiat faptul că **programul Erasmus este cel mai de succes program derulat de Uniunea Europeană** datorită modului în care susține procesul de europeanizare prin mobilitatea oferită tinerilor.

Sinteza evenimentului, precum și prezentările vorbitorilor sunt disponibile la adresa: [http://ier.ro/stiri/dezbatere-\"europa-tinerilor-tinerii-europei\"-ro10ue-și-erasmus30.html](http://ier.ro/stiri/dezbatere-\).

Bogdan Mureșan
Biroul Studii și Analize

Impactul migrației asupra pieței muncii la nivel european. Cum răspunde România noilor provocări?

În data de 9 martie 2017, Institutul European din România (IER) a organizat dezbateră cu tema „Impactul migrației asupra pieței muncii la nivel european. Cum răspunde România noilor provocări?”. Evenimentul a fost ocazionat de prezentarea rezultatelor cercetării efectuate în cadrul studiului de strategie și politici (SPOS) „Relația dintre fenomenul migrației legale și piața muncii din România. Evoluții relevante, impact potențial, recomandări de politici”, avându-i ca autori pe dna. **Rodica Milena Zaharia** (coord.), dnul. **Cornel Ban** și dna. **Alexandra-Maria Popescu**. Totodată, evenimentul face parte din campania de dezbateri publice menite să încurajeze reflecția asupra priorităților Președinției române a Consiliului UE din 2019.

În cadrul evenimentului, au fost reliefate aspecte privind: necesitatea integrării cetățenilor din statele terțe, nevoia de a sprijini statele din care vin migranții (stabilizarea țărilor de origine) și de a îmbunătăți cadrul de primire a acestora,

problematicile sociale ridicate de migrație, evoluția pieței muncii la nivel european și național, mobilitatea forței de muncă în spațiul european și național.

Conform rezultatelor cercetării, România are una dintre cele mai ridicate rate ale emigrației, în măsură covârșitoare intra-europeană (în 2015, emigrația netă în România era de 4,39 la 1 000 de locuitori). Măsurile identificate de autorii studiului pentru atenuarea deficitului demografic/creșterea atractivității pieței muncii sunt următoarele: finanțări pentru angajatorii care decid să deschidă creșe și grădinițe; concediu de maternitate/paternitate generos pentru ambii părinți; reconcilierea vieții profesionale cu viața privată; reducerea fiscalității pe muncă și creșterea ei pe capital; dezvoltarea infrastructurii înspre transportul public urban și periurban; investiții în crearea de rețele și circulația creierelor; atragerea imigranților cu calificări profesionale medii.

În cadrul intervențiilor, s-a reliefat faptul că migrația ca fenomen economic și social nu poate fi disociat de politic. Pe termen lung, emigrația are un impact negativ asupra României, chiar dacă remitențele au fost foarte mari în primii ani de la aderarea la Uniunea Europeană.

La nivelul Uniunii Europene se simte nevoia de diferențiere între refugiați și migranți și de a rezolva problemele lor în țara de origine. Trebuie de asemenea luată în calcul ideea unei solidarități flexibile acceptate de toate statele membre. Anxietatea publică în cadrul Uniunii Europene a sporit ca urmare a migrației, fiind un fenomen care trebuie abordat cu prioritate și tratat cu maximă seriozitate pentru a evita derapajele populiste.

S-a evidențiat faptul că nicio politică adresată singular nu va putea să gestioneze procesul complex și multidisciplinar al migrației.

Sinteza evenimentului, precum și prezentările vorbitorilor sunt disponibile la adresa: <http://ier.ro/evenimente/dezbatere-impactul-migrației-asupra-pieței-muncii-la-nivel-european-cum-răspunde-românia->

Oana Mocanu
Biroul Studii și Analize

Accesibilitatea serviciilor medicale și de îngrijire în România – dezbateri în cadrul proiectului

Rețea de corespondenți naționali: România

În contextul proiectului **Rețea de corespondenți naționali: România**, Institutul European din România împreună cu partenerii săi au organizat o primă dezbateri pe o temă actuală de interes și de cercetare atât pentru Eurofound (organizația care finanțează proiectul în România), cât și pentru piața muncii din România - **serviciile medicale și de îngrijire în România**. La dezbateri au fost invitați să-și expună punctul de vedere corespondenții naționali implicați în proiect, reprezentanți ai Guvernului României, reprezentanți ai sindicatelor și patronatelor, membri ai Eurofound Governing Board România.

Dezbateri a fost prilejuită de raportul publicat de Eurofound cu privire la calitatea serviciilor medicale și de îngrijire la nivelul Uniunii Europene¹. Raportul examinează rolul și contribuția pe care furnizorii privați (pentru profit și non-profit) de servicii spitalicești le au în Uniunea Europeană cu accent pe serviciile medicale. De asemenea, raportul analizează implicațiile furnizării serviciilor private pentru sectorul public și pentru eficiența, accesibilitatea și calitatea serviciilor livrate.

În cadrul dezbaterii au fost menționate aspecte care privesc performanța sistemului medical din România amintindu-se necesitatea monitorizării accesibilității serviciilor medicale și de îngrijire la nivelul populației. Pentru pacient este important să primească serviciile de care are nevoie, indiferent dacă acestea sunt private sau publice, accesibilitatea fiind cea mai importantă. Furnizarea serviciilor de către sectorul public sau privat este influențată de mai mulți factori care au legătură cu tipurile de servicii și cu mecanismele de rambursare oferite.

Eficiența și sustenabilitatea, din punctul de vedere al reprezentantului Ministerului Sănătății, trebuie să fie monitorizate prin aplicarea unor măsuri specifice și stricte care vor conduce la finanțarea spitalelor publice pe baza criteriilor de performanță.

Accesul la servicii de sănătate și de îngrijire este parte importantă din Pilonul European al Drepturilor Sociale și, alături de alte instrumente europene, cum ar fi Semestrul European, constituie cadrul prin care aceste drepturi trebuie respectate.

Nicoleta Voicu
Compartimentul Proiecte

¹ Raportul Eurofound se găsește aici: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1653en.pdf (raportul este disponibil în limba engleză)

Uniunea Europeană: priorități și provocări după 6 decenii de existență

În data de **24 martie 2017**, Biroul de Informare al Parlamentului European în România a organizat, în parteneriat cu Institutul European din România și Centrul de Informare Europe Direct București, dezbateră intitulată „**Uniunea Europeană: priorități și provocări după 6 decenii de existență**”. Evenimentul a adus în discuție tema unor posibile reforme ale structurii instituționale actuale a Uniunii Europene, în contextul aniversării a 60 de ani de la semnarea Tratatului de la Roma și al unui pachet de rezoluții aprobat recent în plenul Parlamentului European. La 10 ani de la aderare, au fost discutate și scenarii privind rolul și locul României în Uniunea Europeană.

Dezbateră, moderată de jurnalistul **Dan Cărbunaru**, a fost structurată în două secțiuni separate, care au abordat pe de-o parte **Politicele și strategiile instituționale**, iar pe de altă parte, **Provocările la adresa României în noul context european**. Totodată, au fost dezbătute principalele elemente aduse de cele trei rapoarte aprobate în plenul Parlamentului European în data de 16 februarie 2017, rapoarte ce abordează aspecte diferite ale provocărilor cărora Uniunea Europeană trebuie să le facă față în actualul context: *Reforma Tratatelor, Profitând la maxim de Tratatul de la Lisabona, Consolidarea zonei euro*. Cu aceeași ocazie, a fost prezentată propunerea Comisiei Europene privind viitorul Europei, așa-numita „Carte albă”, ce s-a aflat și în centrul Summitului de la Roma din 25 martie 2017 al șefilor de stat și de guvern UE27.

În cadrul primului panel, compus din reprezentanți ai autorităților naționale și europarlamentari români, au fost evidențiate aspecte precum: **ultimii 60 de ani au fost marcați de trei mari evoluții politice: decolonizarea, democratizarea Sudului Europei și căderea comunismului**, însă reunificarea continentului nu este încă definitivată; **Uniunea Europeană înseamnă la ora actuală Piața Comună, libera circulație, unificarea continentului și, nu în ultimul rând, pace; UE nu are o problemă de viteză și de instituții, ci de direcție, de politici și de funcționare**, dar „Cartea albă” ar putea instituționaliza căi de ocolire a modului în care se iau deciziile; dacă se decide divizarea instituționalizată, Politica de Coeziune va fi prima victimă a unui asemenea model, urmată de Politica Agricolă Comună, fiind afectat totodată parcursul spre o Politică de Securitate Comună.

Totodată, cu privire la **principalele priorități și provocări la adresa proiectului european**, precum și la rolul României în viitor au fost invocate **argumente precum: în prezent ne**

confruntăm cu patru provocări: în primul rând, amenințările reprezentate de **populism și extremism**, apoi procesele de **convergență economică și socială**; **migrația și gestionarea problemei refugiaților**, precum și **amenințările cibernetice**; este foarte importantă **definirea Uniunii Europene: ce înseamnă ea, cât de mult se poate aprofunda, cât de mult se poate extinde**; există o tensiune între **europenii part-time și cei full-time**, ce subminează relevanța UE pe plan global; abordarea României în cadrul procesului de reflecție privind viitorul UE va rămâne una pozitivă și angajată în vederea identificării celor mai bune idei și soluții pentru continuarea politicilor europene, menite să contribuie la consolidarea și coeziunea UE.

În cadrul celui de-al doilea panel, format din reprezentanți ai mediului academic și neguvernamental, printre principalele **idei enunțate s-au aflat: cea mai mare provocare la adresa UE se referă la securitate: societățile se reorientează spre interior** (cetățenii invocă contractul social încheiat cu statul, alimentând resurgența naționalismului și a protecționismului); marile tensiuni economice sunt în zona euro, nu la periferie; **România trebuie să evite pericolul de a deveni o țară fracturată pe interior și izolată în exterior - avem nevoie de o Carte albă privind viitorul României; geometria variabilă de care se tot vorbește este de fapt expresia acelor forme de cooperare consolidată introduse prin Tratatul de la Amsterdam din 1997; această geometrie variabilă, care ne sperie în prezent, ne-a fost utilă și nouă atunci când am aderat la Uniune.**

Două alte puncte formulate de vorbitorii ultimului panel pot servi drept corolar: **UE traversează o criză, iar viitorul său va depinde în bună măsură de modul în care va reuși să gestioneze instabilitatea din interiorul și exteriorul său; pentru a înțelege prioritățile Uniunii Europene, este foarte util să ne uităm la alocările bugetare din cadrul financiar multianual, dincolo de retorica politică.**

Sinteza completă a evenimentului poate fi consultată aici: <http://ier.ro/stiri/dezbateri-uniunea-europeana-prioritati-si-provocari-dupa-6-decenii-de-existența.html>.

Bogdan Mureșan
Biroul Studii și Analize

Toate drumurile duc la Roma: 60 de ani de UE

Ceterum censeo Europam esse aedificandam (Joseph Bech)

În urmă cu 60 de ani, în data de **25 martie 1957**, au fost semnate la Roma două tratate cheie pentru viitorul Europei: Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene (Tratatul de la Roma) și a Comunității Europene a Energiei Atomice.

Prin Tratatul de la Roma a fost instituită Comunitatea Economică Europeană (CEE), care a reunit șase țări (Belgia, Germania, Franța, Italia, Luxemburg și Țările de Jos), țări care urmăreau să acționeze în vederea integrării și a creșterii economice prin intermediul comerțului. A fost astfel creată o piață comună bazată pe libera circulație a bunurilor, persoanelor, serviciilor, capitalurilor.

A fost un moment simbolic foarte important când cei care fuseseră dușmani s-au reunit pentru a semna o serie de înțelegeri cu o încărcătură simbolică extraordinară într-o Europă încă nerefăcută complet după cel de-Al Doilea Război Mondial și aflată în plin Război Rece.

Sursa foto: European Union

Dorința părților semnatare de a pune bazele unei „uniuni tot mai strânse” între națiunile Europei și de a pune în comun propriile resurse în vederea menținerii și consolidării păcii și a libertății apelând totodată la alte popoare din Europa, care împărtășeau acest ideal, de a li se alătura în aceste eforturi, au dat roade. Au trecut de atunci 60 de ani marcați de transformări fundamentale pentru cetățenii europeni. Europa s-a reunificat și s-a transformat sub presiunea globalizării devenind pentru mulți dintre noi o *construcție normală*. Trecerea timpului a dus însă la estomparea memoriei istorice comune, am început să uităm sacrificiile făcute de înaintașii noștri pentru construcția unui *continent al păcii*. Uniunea Europeană de astăzi este acel gen de prezență de care ne dăm seama că avem nevoie doar atunci când nu mai este prezentă și pe care o luăm, de prea multe ori, drept un „dat natural”.

Am ajuns astfel într-un moment delicat al construcției europene când, într-un context dificil socio-economic, diverse forțe antagoniste vorbesc pe un ton deschis despre o posibilă destrămare a Uniunii Europene, după modelul retragerii Regatului Unit din Uniunea Europeană.

Construcția europeană a fost de la începuturile sale ambivalentă, o reacție la crizele existente și un răspuns la provocările viitorului. Precum în urmă cu 60 ani, elitele europene realizează că Uniunea Europeană nu mai poate rămâne la fel, ci trebuie să se schimbe pentru a răspunde mai vechilor și noilor provocări: criza modelului social european; criza economică; tensiunile geopolitice din vecinătatea Uniunii Europene; Brexit-ul; resurgența mișcărilor populiste; criza refugiaților și a migranților; noua revoluție politică și industrială cauzate de noile tehnologii.

Un prim răspuns instituțional a fost oferit de Parlamentul European prin cele trei rapoarte aprobate în plen în data de 16 februarie 2017, rapoarte ce abordează aspecte diferite ale provocărilor cărora Uniunea Europeană trebuie să le facă față în actualul context: Reforma Tratatelor, Profitând la maxim de Tratatul de la Lisabona, Consolidarea zonei euro.

La acestea se adaugă și *Cartea albă privind viitorul Europei: Căi spre unitatea UE*, lansată de Comisia Europeană în data de 1 martie 2017, propunere care a fost dezbătută înainte și în cadrul Summit-ului de la Roma din 25 martie 2017.

Summitul de la Roma a avut o puternică încărcătură politică, discuțiile privind viitorul Europei dominând încă o dată agenda. România, ca stat membru, s-a poziționat ferm împotriva oricăror inițiative care ar viza crearea unei Europe cu două viteze. Orice diferențiere între statele membre nu ar duce decât la slăbirea Uniunii și ar favoriza tendințele centrifuge. Europa trebuie să rămână consolidată și puternică, capabilă să facă față provocărilor majore din prezent. Soluțiile de dezvoltare nu pot și nu trebuie să fie unele individuale, ci trebuie să fie colective.

Uniunea Europeană trebuie să revină la intențiile proiectului original, va trebui să recâștige încrederea pierdută sau niciodată avută a cetățenilor europeni. Noua Europă care va lua naștere în urma dificultăților generate de Brexit va trebui să fie o *Europă a cetățenilor*, menită să păstreze pacea și să aducă bunăstarea. Avem nevoie de mituri fondatoare ale Europei, iar în acest context Roma, prin vocația sa universalistă și tradiția istorică, poate sta la baza noilor mituri, înțelese nu atât ca simboluri exterioare, ci ca mituri internalizate de fiecare cetățean european. Criza refugiaților și a migranților a acționat nu atât ca un factor declanșator, cât ca un revelator al fisurilor interne ale Uniunii. Nu suntem în criză din cauza fluxurilor migratorii, ci suntem în criză din cauza evoluțiilor adesea ignorate din trecut. Europa a fost prada jocurilor politice interne, nefiind cu adevărat interiorizată, ci cel mult menționată în discursurile politice ca un corp străin de proiectul național.

Cei patru piloni ai Uniunii Europene, așa cum reies în urma Declarației de la Roma: o Europă sigură și securizată; o Europă prosperă și durabilă; o Europă socială și o Europă mai puternică pe scena mondială sunt premisele unei construcții viitoare, stabile și durabile. Problema va fi aceea a depășirii declarației de intenție și a integrării lor în viața de zi cu zi. Progresele tehnologice extraordinare, rapiditatea comunicării și expansiunea elitelor de orice fel au dus la o activare fără precedent a importanței cetățenilor. Europa va trebui astfel să răspundă acestor provocări și să realizeze că trebuie să armonizeze interesele strategice cu cele individuale.

Fiecare cetățean contează, fiecare poveste individuală trebuie luată în seamă fiindcă ori contăm cu toții ori nimeni nu contează. Combaterea acestui deficit democratic, realizarea priorităților de mai sus, împuternicirea cetățenilor și realizarea unei Europe cu adevărat sociale care să acționeze ca o plasă de siguranță pentru toți cetățenii europeni vor reprezenta provocările prezentului și viitorului imediat. Depinde de fiecare dintre noi ca viața celorlalți să fie mai bună și să construim un viitor comun, sigur și prosper.

Mihai Sebe
Biroul Studii și Analize

Două materiale noi publicate în seria de microstudii IER

Primul material publicat în anul 2017 în cadrul seriei de microstudii a Institutului European din România a fost realizat de dna. **Oana Ludmila Popescu**, absolventă a secției de Limbi Moderne Aplicate din cadrul Universității București și a unor programe de master în Cultura și Limbajul Organizațiilor Europene, respectiv Traducerea Textului Literar Contemporan. Dna. Popescu a obținut în 2016 titlul de doctor în Științe ale Comunicării (SNSPA), iar *Working Paper-ul* cu titlul „**Noua generație de europeni. Cum percep elevii de liceu Uniunea Europeană**” are la bază teza sa de doctorat.

În materialul respectiv, publicat în luna ianuarie în colecția de Working Papers a IER, autoarea își invită cititorii să descopere modul în care percep elevii de liceu din România Uniunea Europeană. Lucrarea, utilizând o metodă de cercetare cantitativă, prezintă rezultatele unei analize mai ample al cărei obiectiv l-a constituit identificarea modului în care elevii din clasele a XI-a și a XII-a de la șase licee din București se raportează la Uniunea Europeană și a factorilor care influențează percepția acestora. În contextul în care, la zece ani de la aderare, încrederea românilor în UE continuă să fie peste media europeană, rezultatele cercetării sugerează că modul în care tinerii percep Uniunea Europeană depinde în mare măsură de analiza pragmatică a costurilor și beneficiilor apartenenței la UE.

Cel de-al doilea material din seria *Policy Briefs a IER*, cu titlul „**Left behind? Reassessing the Balkan quest for EU integration**” și publicat în cadrul colecției de microstudii în luna februarie, a fost elaborat de dl. **Horia Ciurtin**, consilier juridic specializat în drept internațional investițional, expert *New Strategy Center* și absolvent al Facultății de Drept a Universității Babeș-Bolyai (licență și masterat). Folosindu-se de metafora „poveștii de dragoste”, autorul încearcă să ilustreze într-o manieră inedită dinamica relației ambivalente dintre Uniunea Europeană și Balcanii de Vest, cu accent pe parcursul european și eforturile de integrare ale țărilor din această regiune care era cunoscută pe vremuri drept „Butoiul cu pulbere al Europei”. Avertizând că poziția privilegiată a UE în regiune este din ce în ce mai mult contestată de state precum Rusia sau Turcia, dl. Ciurtin pledează pentru un nou avânt insuflat procesului de integrare a Balcanilor de Vest, care ar putea beneficia de pe urma experienței de tranziție democratică a unor state precum România sau Grecia.

Colecția de microstudii IER (*Policy Briefs și Working Papers*) abordează teme relevante și adaptate contextului actual, intern și european și își propune să ofere o imagine cât mai clară asupra temelor vizate, invitând cât mai mulți specialiști, interni sau externi, să-și exprime punctul de vedere în mod pertinent.

Cele două materiale pot fi accesate la: http://ier.ro/publicatii.html?categorie_publicatii_id=414155.

Bogdan Mureșan
Biroul Studii și Analize

DE LA VÂNĂTOAREA CU ȘOIMI LA TERMINOLOGIA JURIDICĂ

Cine s-ar fi gândit că argoul poate genera un termen de specialitate, și mai mult decât atât, un termen care apoi să poată fi preluat de vocabularul juridic? Și totuși, acest lucru s-a întâmplat, deși, de regulă, se întâmplă invers. Definit drept „limbaj codificat”, „utilizat de grupuri sociale relativ închise [...] care vor să se diferențieze de alți vorbitori”, care pot prelua și termeni de specialitate și îi pot utiliza cu un sens special (*Dicționar de științe ale limbii*, Nemira, 2005: 66), argoul (engl. *slang*) este recent studiat și în raport cu terminologiile.

Pentru că ne-a atras atenția, vom prezenta aici evoluția cuvântului fr. *vol*. Ne-am ales exemplul, simplu în aparență, însă interesant în raport cu discuțiile pe care le prilejuiește, din traducerea hotărârii pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) în cauza *Blokhin împotriva Rusiei* (cererea nr. 47152/06). Amintim foarte pe scurt, înainte de a ne apleca asupra unei analize din perspectiva științei terminologiei, a celei juridice, precum și a manierei de întrepătrundere a elementelor specifice ambelor, că, în speță, reclamantul, Ivan Borisovich Blokhin, a sesizat CEDO, invocând lipsa de legalitate a detenției la care fusese supus și condițiile inumane ale acesteia. La data producerii faptelor litigiului principal reclamantul era minor și, singur sau împreună cu alți minori, săvârșise mai multe infracțiuni pedepsite de Codul penal al Federației Ruse, printre care tulburarea ordinii publice, **furt calificat** și extorcare. Derularea faptelor la nivel național a condus la privarea sa de libertate, în scopul corectării comportamentului său, într-un centru de detenție provizorie pentru delincvenți minori. Analizând faptele cauzei și dispozițiile legislative relevante, CEDO a concluzionat că au fost încălcate articolele 3, 5 § 1 și 6 § 1 din Convenție.

Ne întoarcem la termenul fr. *vol*, punctând că în mod destul de surprinzător, există azi în limba franceză două omonime (cuvinte cu aceeași formă, dar cu sensuri diferite), care au totuși ceva în comun: **vol 1** „zbor” (din fr. *voler* „a zbura”, moștenit din lat. *volare*) și **vol 2** „furt” (derivat metaforic, de argou din *vol 1*). Tot aici se înregistrează, desigur, și verbele **voler 1** și **voler 2**. Ca să înțelegem cum s-a produs alunecarea în argou, vom reda o interesantă precizare din dicționarul etimologic al Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales (CNRTL) (<http://www.cnrtl.fr/etymologie/voler>): De *voler*^{1*}, dans son empl. comme terme de fauconn. (cf. *voluer*). *Voler* a supplanté *rober* « dérober par force », usuel jusqu’au XVIes. et *embler* « dérober par ruse », usuel jusqu’au XVIIes.

Într-adevăr, același dicționar indică faptul că în jurul anului 1480 șoimul (fr. *le faucon*) era numit « chasseur au vol », adică vânător în zbor. În 1516 este deja atestat în scris sensul „hoț” pentru fr. *voleur*. Ceea ce înseamnă că fr. *voleur* „zburător”, prin argou, în limbaj secret, ajunge să însemne nu doar șoimul care zbura spre pradă și o aducea vânătorului, ci și persoana care comitea un furt. Și în argoul din limba română este semnalat **cocor** cu sensul „hoț care voiajează, operând în diverse locuri din țară” (*Dicționar de științe ale limbii*, Nemira, 2005: 67).

Vânătoarea cu șoimi, o străveche activitate de procurare a hranei, cu origini în Asia Centrală, a fost introdusă în Europa de germani în timpul marilor invazii, atestată încă din secolul VI, iar ulterior, a fost exercitată ca practică nobiliară (în Franța, din secolul XIII - de când datează și un tratat ilustrat pe această temă). Face parte din 2016 din patrimoniul UNESCO (La fauconnerie, un patrimoine humain vivant, <http://www.unesco.org/culture/ich/fr/RL/la-fauconnerie-un-patrimoine-humain-vivant-01209#identification>). Activitate străveche, este practică și în prezent ca sport nobil în unele țări (Arabia Saudită, Coreea de Sud, Emiratele Arabe Unite, Kazahstan, Mongolia, Maroc, Pakistan, Qatar, Siria), în vreme ce în țările europene (Austria, Belgia, Cehia, Franța, Germania, Italia, Portugalia, Spania, Ungaria), face parte din arta și istoria Evului Mediu și a Renașterii.

Sursa: http://www.larousse.fr/encyclopedie/images/Trait%C3%A9_de_fauconnerie/1310751

Odată stabilită legătura (metaforică) dintre zbor și furt în limba franceză, cuvântul, aparent nou, devine totodată și un termen juridic, de drept penal, de sine stătător (*vol*) sau în sintagme precum *vol à main armée*, *vol qualifié* etc.

În același timp, e bine de reținut că franceza a pierdut verbul „a fura”, de origine germanică, *rober* (continuat și în prezent de it. *rubare*, sp. *robar*, ptg. *roubar*, engl. *to rob*, sau de ptg. *roubo* și engl. *robbery* „furt, jaf, hoție”, sau engl. *robber* și germ. *Räuber* „hoț”).

Limbile romanice prezintă o diversitate terminologică interesantă, care atestă existența diferitelor straturi etimologice din vocabularele lor. Într-o reprezentare arheologică a lexicului, ne-am fi așteptat ca lat. **furare** și **fur**, **furis** să fie moștenite în toate limbile romanice. Doar româna a păstrat verbul, **a fura**, și arhaic și regional substantivul **fur**. În ceea ce privește substantivul lat. **furtum** (livresc, de dată medievală), acesta a fost preluat de română din italiană (**furto**) abia spre sfârșitul secolului XIX (**furt**). În ceea ce privește numele agentului, cel care face acțiunea, hoțul, numit în lat. **latro**, **latronis** este moștenit în sp. **ladrón**, în it. **ladro(ne)**, în ptg. **ladrão**, iar apropiat fonetic și în rom. **lotru** (probabil prin filieră poloneză, vezi DEX : Cf. pol. **lotr**).

Nici verbul lat. **latrocinari** nu este moștenit (cu excepția substantivului it. **latrocinio** „actul de a fura, hoție”). A fost preluat germanicul **raubôn* (<http://www.larousse.fr>), prin forma latină târzie **raubare**.

În ceea ce privește seria de sinonime și formele lor derivate din limba română, acestea au apărut în etape diferite ale istoriei limbii, dintre care vom reține doar câteva, cele mai cunoscute:

Verb	Nume de agent	Ațiune / rezultat	Etimologie
a fura	(fur)	(furtișag) furt	latină
a tâlhări	tâlhar	tâlhărie	<i>necunoscută</i>
a jefui	jefuitor	jaf	probabil poloneză
---	hoț	hoție	<i>necunoscută</i>

Ne-a interesat să putem stabili o situație cronologică, pe care o putem prezenta aici pe baza cercetării asupra datelor oferite de dicționarul etimologic (MDE). Pe scurt: din seria de sinonime de mai sus, cele mai vechi cuvinte, moștenite din latină, sunt numele **fur** și verbul **a fura**, așa cum indică faptul că ambele sunt atestate încă din cele mai vechi texte în limba română, din secolul XVI (Codicele Voronețean și traducerea diaconului Coresi). Câteva expresii, așa cum apar, de exemplu, la Coresi: „tâlharii și ucigătorii și furii”, comoara „furii o sapă și o fură”, pedeapsa „pentru tâlhărie și pentru furtișag”, finicul (în limba veche: curmalul) este expus „a-i fura furii poamele lui”, „ca tâlharii și ca furii”, „vreo mână furătoare” arată distincția existentă între furi și tâlhari, dar și faptul că la 1581 nu erau în uz nici cuvântul **furt** (introdus pe cale livrescă abia în secolul XIX), nici cuvintele **hoț**, **hoție** (care sunt atestate prima dată în scris în secolul XVII).

În limbajul juridic românesc din secolul XIX termenul consacrat și unicul utilizat era **furtișag** („cei osîndiți pentru furtișaguri, înșelătorie sau rea întrebuintare a bunei credințe”, CODUL COMERCIAL din 1840); abia prin CODUL CIVIL din 26 noiembrie 1864 este consacrat termenul **FURT** („furturile comise cu mână înarmată”), deși **furtișag** continuă să fie utilizat în texte de lege (de ex.: Legea pentru comunele urbane și rurale din 1864); Codul comercial din 1900 utilizează numai termenul **furt** („delictele de mituire, fals, furt, escrocherie și abuz de încredere”). Trebuie precizat aici că în elaborarea codurilor civile și comerciale au fost preluate, cu unele diferențe, codurile italiene respective, ceea ce explică și apariția termenului rom. **furt** (din it. **furto**). De altfel, acest fapt este precizat în preambulul la Codul comercial publicat în 1906: „Codul comercial astăzi în vigoare a fost promulgat la 10 Maiu 1887 și pus în aplicare la 1 Septemvrie acelaș an. Modelul care a servit legiutorului nostru din 1887 la alcătuirea lui, a fost Codul comercial al Regatului Italiei, din 31 Octomvrie 1882; [...]”. **Furtișag** mai este utilizat până în 1921 (legea privind cerșetoria).

Termenul care face obiectul analizei noastre desemnează, din perspectivă juridică, o faptă prevăzută de legea penală care este încadrată, în Codul penal român în vigoare, în categoria infracțiunilor contra patrimoniului; astfel, **furtul** (simplu) este definit ca luarea unui bun mobil din posesia sau detinența altuia, fără consimțământul acestuia, în scopul de a și-l însuși pe nedrept [art. 228 alin. (1) din Codul penal].

Ceea ce atrage atenția și intrigă deopotrivă din perspectivă terminologică este utilizarea aceluiași termen, **furt**, atât ca hiperonim, pentru a denumi clasa, ca titlu pentru întregul capitol ce reunește infracțiunile de furt, cât și ca hiponim, pentru a denumi una dintre infracțiuni. Aceasta, cu atât mai mult cu cât potrivit regulilor prevăzute de Legea privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative (Legea nr. 24/2000 republicată), în limbajul normativ aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni, iar atunci când o noțiune sau un termen nu este consacrat(ă) sau poate avea înțelesuri diferite, semnificația acesteia/acestui în context se stabilește prin actul normativ ce le instituie, în cadrul dispozițiilor generale sau într-o anexă destinată lexicului respectiv, și devine obligatoriu pentru actele normative din aceeași materie [art. 37 alin. (1) și (2)]. De asemenea, redactarea actelor normative se face prin folosirea cuvintelor în înțelesul lor curent din limba română modernă, cu evitarea regionalismelor, fiind subordonată dezideratului înțelegerii cu ușurință a textului de către destinatarul acestuia [art. 36 alin. (4)].

În înțelesul curent din limba română, furtul este o *infracțiune care constă în însușirea pe nedrept a unui lucru mobil din posesiunea sau deținerea unei persoane, fără consimțământul acesteia*, cunoscut, conform Dicționarului de sinonime, și ca: *furat, furătură, hoție, pungășeală, pungășie, (livr.) rapt, (pop. și fam.) hoțomănie, (pop.) tâlhărie, (reg.) robălie, (înv. și fam.) sfeteriseală, sfeterisire, (înv.) tâlhărășug, tâlhărire, tâlhărsag, tâlhușag, (grecism înv.) sfeterismos, (fam.) ciordeală, coțcărie, șterpeleală, șterpelire, (arg.) mangleală* (sursa: <https://dexonline.ro/definitie/furt>).

Așa cum am arătat deja, alături de furtul simplu, o altă specie a furtului, o reprezentă varianta agravată a infracțiunii, **furtul calificat**. Prevăzut la art. 229 alin. (1) din Codul penal în vigoare, este definit ca furtul săvârșit într-un mijloc de transport în comun, în timpul nopții, de o persoană mascată, deghizată sau travestită, prin efracție, escaladare sau prin folosirea fără drept

a unei chei adevărate ori a unei chei mincinoase ori prin scoaterea din funcțiune a sistemului de alarmă ori de supraveghere (pentru celelalte modalități posibile, a se vedea codul penal).

Interesantă, de asemenea, din perspectivă lingvistică este preferința pentru adjectivul **calificat**. Acesta reprezintă potrivit DEX însușirea, specifică infracțiunilor, de a fi *săvârșit în împrejurări speciale, bine precizate*. De altfel, încă din 1929, în Dicționarul universal al limbii române (ediția a VI-a, autor Lazăr Șăineanu), adjectivul calificat era definit astfel: *se zice, în procedură, de un furt săvârșit în circumstanțe agravante* (<https://dexonline.ro/definitie/calificat>).

Cu toate acestea, se mențin întrebările de ce a fost preferat acest adjectiv, **calificat**, în locul celui de **aggravat** sau de ce nu s-au folosit în paralel ambele forme, așa cum, consultând tabelul de mai jos, observăm că este posibil în cazul altor versiuni lingvistice:

Fr.	Rom.	Engl.	It.	Sp.	Germ.
vol aggravé vol qualifié IATE ID: 915041	furt calificat Codul penal	aggravated burglary and robbery IATE ID: 915041	furto aggravato IATE ID: 915041	robo aggravado IATE ID: 915041	schwerer Diebstahl IATE ID: 915041
		aggravated theft IATE ID: 160457	furto qualificato IATE ID: 1133348	hurto o robo con aggravantes IATE ID: 160457	
		larceny under aggravated circumstances IATE ID: 1133348			
		compound robbery IATE ID: 1133348			

O explicație o poate reprezenta prioritatea temporală, prin aceea că adjectivul rom. **calificat** provine din franceză, anume din adjectivul fr. **qualifié**, care, conform dicționarul etimologic al CNRTL, la 1566 desemna întrunirea tuturor condițiilor prevăzute de lege pentru a constitui un delict, o crimă: *1566 part. passé adj. « qui a toutes les conditions requises par la loi pour constituer le délit, le crime » (H. Est., Tr. prep. a l'apol. p. Herod., XXIII ds GDF. Compl.: Ils ne se laissent pas de commettre aussi des larrecins **qualifiez**)* (sursa: <http://www.cnrtl.fr/etymologie/qualifi%C3%A9>).

Adjectivul fr. **aggravé**, care în română a dat adjectivul **aggravat** pare să caracterizeze, la origine, pedeapsa, iar nu fapta penală, așa cum reiese din definiția din CNRTL la care facem trimitere: *1690 dr. **aggraver** « rendre (une peine) plus lourde, plus pénible à supporter » (Fur. : **Aggraver** signifie aussi, Augmenter la peine deue à un crime, la rendre plus griefve...)* (sursa: <http://www.cnrtl.fr/etymologie/aggrav%C3%A9>).

Mariana Bara, Ana-Maria Georgescu
Serviciul Coordonare Traduceri

PROGRAME DE FORMARE

la Institutul European din România

aprilie-iulie 2017

Prevenirea și combaterea corupției
25-27 aprilie 2017, București
500 lei**

Pentru mai multe detalii

<http://www.ier.ro/perioada/prevenirea-si-combaterea-coruptiei-2017.html-0>

Expert achiziții publice (autorizat ANC)
15-19 mai 2017, București*
850 lei**

Pentru mai multe detalii
<http://www.ier.ro/perioada/expert-achiziții-publice-curs-autorizat-anc.html>

Administrație și afaceri europene
3-5 iulie 2017
500 lei**

Pentru mai multe detalii
<http://www.ier.ro/perioada/administrație-afaceri-europene-2017-2.html>

Protecția juridică a drepturilor omului – jurisprudență CEDO
13-14 iulie, București*
400 lei**

Pentru mai multe detalii
<http://www.ier.ro/perioada/protecția-juridică-drepturilor-omului-jurisprudență-cedo-2017.html>

INFORMAȚII GENERALE CU PRIVIRE LA CURSURILE DE FORMARE

* Cursurile se desfășoară la sediul IER din București, Bd. Regina Elisabeta nr.7-9, Sala de conferințe, etaj 4, sau la sediul solicitantului.

** se pot acorda reduceri în funcție de momentul înscrierii sau al plății, de numărul de participanți etc.

Important: Costul cursului se deduce din impozitul pe profit/venit conform OG 129/2000, republicată.

Pentru informații suplimentare cu privire la aceste cursuri sau pentru înscriere, persoana de contact este Monica Ingeaua, șef Birou Formare, tel. 021-3142696. int. 114, e-mail: monica.ingeaua@ier.ro

Redactor-șef: Oana Mocanu
Redactori: Mariana Bara, Mihai Sebe
Grafică & DTP: Monica Dumitrescu
Traduceri RO-EN: Oana Mocanu, Bogdan Mureșan, Mihai Sebe, Eliza Vaș

* Textele publicate în acest Newsletter exprimă opinia autorilor și nu reprezintă poziția oficială a Institutului European din România.

ISSN 2065 - 457X

Pentru a primi viitoarele numere ale Newsletterului IER, vă puteți abona accesând următorul link: www.ier.ro.

Institutul European din România
Bld. Regina Elisabeta nr. 7-9, RO - 030016, București, România
Tel: (+4021) 314 26 96/ 133 / Fax: (+4021) 314 26 66
Contact: newsletter@ier.ro
Web: www.ier.ro